

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ
ПРАВНОМ
ФАКУЛТЕТУ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА

Докторска дисертација

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену докторску дисертацију _____ под називом:

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

„СУДСКА ЗАШТИТА ЗАПОСЛЕНОГ ОД НЕЗАКОНИТОГ ОТКАЗА“

кандидата: Поповић, Милан, Мирјана, мср подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Биографски подаци:

Мирјана Поповић рођена је 22.10.1974. године у Београду. Основне студије завршила на Правном факултету, Универзитета у Београду, а мастер студије на Правном факултету са просечном оценом 8.50. На докторске академске студије Правног факултета, Универзитета Џон Незбит (Мегатренд) Мирјана Поповић уписана је 2016. године и положила је све испите предвиђене наставним планом и програмом.

Професионална каријера

У априлу 1998. године започела је каријеру у Трећем Општинском суду у Београду као судијски приправник, а после положеног правосудног испита 2000. године, као стручни сарадник. Убрзо унапређена је у вишег сарадника, а затим, 2007. године, Врховни суд Србије је преузима због запажених резултата у претходном раду. Од 2010. године, после конституисања нове мреже судова, наставља рад у Врховном касационом суду у звању саветника.

Решењем Владе Републике Србије постављена за вд помоћника министра просвете, науке и технолошког развоја за правне послове на шест месеци. По истеку тог рока, наставља рад у Врховном касационом суду у звању саветника где је и данас запослена.

Научна активност

Књиге:

1. **Мирјана Поповић:** *Дискриминација и мобинг у судској пракси* (2014). Глосаријум, Београд, стр.114. ISBN 978-86-6297-010-7. UDK 340.142:343.421(497.11), 340.142:343.62-057.16, 005.962:364.634.4, 364.634.4. COBISS.SR- ID 208841484.

Приручници:

1. Зоран Лазић, Снежана Богдановић, Јасенка Чворо, Снежана Милајић, Данијела Рајковић, Јелена Старчевић, Предраг Трифуновић, **Мирјана Поповић**, Горан Марковић и Маја Илић: *“Водич за примену Закона о раду”* (2014), Правни инструктор, Параграф, Београд, ISBN 978-86-89527-21-6. UDK 349.22(497.11) (094.5.072), 331.104(497.11) (094.5.072).

COBISS.SR- ID 209909516.

Радови:

1. **Мирјана Поповић:** „Слобода изражавања – примена члана 10 Европске Конвенције о заштити људских права и основних слобода у судској пракси” (2011), Интермекс, Београд, COBISS.SR- ID 514653116, TI= Правни информатор: стручно-информативни часопис ISSN: 1450-7137. год14. Бр7/8(2011), стр. 34 – 41.
2. **Мирјана Поповић:** „Мобинг као облик дискриминације”, TI= Правни живот ISSN:0350-0500-год61, књ 557 бр 11(2012) стр. 547-558, COBISS.SR- ID 515823292. **M51**
3. **Мирјана Поповић:** „Спорна питања у примени Закона о спречавању злостављања на раду”, TI= Актуелна питања савременог законодавства: Зборник радова са Саветовања правника, 12-16 јун 2013. Будва, Будвански правнички дани, стр. 347- 361 COBISS.SR- ID 515963836. **M33**
4. **Мирјана Поповић:** „Разумни рок у судској пракси” , Параграфова збирка судских одлука судова опште и посебне надлежности: одабране сентенце са тематским додатком: Разумни рок у судској пракси (2015), Правни инструктор, Параграф, ISBN 978-06-89527-28-5, UDK 340.142:347.99(497.11), COBISS.SR- ID 212918028.
5. **Мирјана Поповић:** „Новине у Закону о извршењу и обезбеђењу”, TI= Приручник за примену Закона о извршењу и обезбеђењу, коментари новина у закону и правних института извршног права са моделима аката, књига 1, стр. 11-24, COBISS.SR- ID 517073596.
6. **Mirjana Popović:** Globalization and Challenges of the Modern World, the protection of non-standard workers, Book of Proceedings Economic and social development (2017). Publishers: Varazdin Development and Entrepreneurship Agency in cooperation with John Naisbitt University, University North -Faculty of Management University of Warsaw. str 292-303. ISSN 1849-7535. ISI/Web of Science. **M23.**

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

(Показати да је реч о оригиналној идеји, значајној за развој научне или уметничке области)

2.1. Предмет истраживања

Предмет истраживања ове докторске дисертације јесте систем судске заштите запосленог од незаконитог отказа. Истраживањем је обухваћен систем судске заштите запослених од противправног отказа датог код послодавца код кога се примењују правила општег режима радног односа. Осим тога, анализирана су и упоредна искуства у овој области. Тим поводом, дат је приказ поступка отказа и судске заштите запосленог од незаконитог отказа у нашем и упоредном праву. Предмет истраживања обухвата и критичко преиспитивање значаја законске регулативе за успешну заштиту запослених од отказа датог на противправан начин.

Наведене констатације упућују на закључак да је сваки истраживачки подухват у предметној области веома важан, не само за радноправну, него и за управљачку регулативу, теорију и праксу. Тим пре, што је одговорност субјеката радног односа у тесној вези са системом управљања кадровима и њиховим психо-физичким потенцијалима у процесу рада. Без одговорних учесника радног процеса нема ни законитог поступања у поступку давања отказа и отпуштања запослених. Због свега тога, тим и таквим питањима научна мисао мора се стално бавити.

Предмет истраживања у овом случају јесте судска заштита запосленог код отказа вољом послодавца.

Теоријско и емпиријско истраживање овако дефинисаног предмета истраживања захтевало је да дефинишемо саставне структуралне чиниоце.

Први структурални чинилац предмета истраживања обухвата: методолошки оквир истраживања са тежиштем на формулацији проблема истраживања; одређење предмета истраживања; постављање научних и друштвених циљева истраживања; дефинисање хипотетичког оквира истраживања; одређивање начина истраживања, и научне и друштвене оправданости истраживања.

Други структурални чинилац предмета истраживања обухвата међународне и домаће изворе права о престанку радног односа и заштити права запослених.

Трећи структурални чинилац предмета истраживања обухвата одређење појма и начина престанка радног односа уопште, престанак радног односа вољом послодавца, материјално правне разлоге за отказ, дозвољене и недозвољене разлоге за отказ, право одређених категорија на посебну заштиту од отказа, поступак отказа код послодавца, последице незаконитог отказа.

Четврти структурални чинилац предмета истраживања обухвата заштиту пред судом и то од подношења тужбе до пресуде и поступка по редовним и ванредним правним лековима.

Пети структурални чинилац предмета истраживања обухвата заштиту запосленог ван суда и то заштиту коју пружају арбитар, инспекцијски органи и независни органи.

Шести структурални чинилац предмета истраживања односи се на судску заштиту запосленог у упоредном праву.

Временски, предмет истраживања обухвата период од 2005. године до 2018. Године.

Просторно, предмет истраживања обухвата анализу судске заштите запосленог на територији Републике Србије са нужним упоредно-правном анализом судске праксе у споровима запослених који добијају отказе вољом послодавца на територији Црне Горе и Хрватске.

Дисциплинарно, предмет истраживања припада пољу друштвено-хуманистичких наука, научној области правних наука, ужој научној области јавноправних наука и тежишно научним дисциплинама радног права, службеничког права, а делом и управног права.

2.2. Циљеви истраживања

Научни циљеви истраживања су *опис*, *класификација* и *типологизација* савремених нивоа теоријских сазнања и позитивна упоредна искустава у предметној области и настојање да се укаже на значај ефикасне судске заштите запосленог од незаконитог отказа. Између осталог, то значи да је посебна пажња посвећена сагледавању система одговорности послодавца за неоправдано и противправно отпуштање запослених.

Значајан ниво научног циља који је постигнут израдом ове докторске дисертације јесте *откриће* и *научно објашњење* веза и односа између приказа поступка отказа и судске заштите запосленог од незаконитог отказа у упоредном праву.

Друштвени циљ истраживања огледа се у сагледавању и критичком преиспитивању досегнутог нивоа теоријских сазнања и позитивних упоредних искустава у предметној области и указивању на значај ефикасне судске заштите запосленог од незаконитог отказа. Између осталог, то значи да је посебна пажња посвећена сагледавању система одговорности послодавца за неоправдано и противправно отпуштање запослених. С разлогом се сматра да је успешна заштита запослених, у таквим случајевима, један од кључних предуслова за њихово одговорно понашање у процесу рада. Наравно, под условом да је заснована на закону и достигнућима савремене радноправне теорије и праксе.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

(Објаснити да ли су хипотезе научно потврђене или оборене)

Хипотетички оквир истраживања у докторској дисертацији чине једна генерална (општа) и четири посебне хипотезе истраживања.

3.1. Генерална (општа) хипотеза истраживања

Генерална (општа) хипотеза истраживања у овој докторској дисертацији гласи: *Што су правила за решавање радних спорова потпунија, праведнија, прихватљивија и логичнија, то су и претпоставке за успешну и ефикасну заштиту запослених у судском поступку од незаконитог отказа веће и извесније.*

3.2. Посебне хипотезе истраживања

Прва посебна хипотеза (X-1) гласи: *Што су судије за решавање радних спорова компетентније и самосталније у свом раду, то су и изгледи за објективно и непристрасно утврђивање чињеница о законитости, односно незаконитости отказа уговора о раду већи и израженији.*

Друга посебна хипотеза (X-2) гласи: *Што је систем судске заштите запослених од незаконитог отказа уређенији и у пракси потврђенији, то је и потреба за доследном применом процесних и других важећих правила и принципа у тој области израженија и очигледнија;*

Трећа посебна хипотеза (X-3) гласи: *Што су представници тужилачке и тужене стране у радном спору о законитости отказа датог запосленом професионалнији, одговорнији и заинтересованији за успешно решавање спорних питања, то су и шансе за правовремено и праведно окончање судског поступка веће и у пракси потврђеније.*

Четврта посебна хипотеза (X-4) гласи: *Што је у овој области Радног права уједначенија судска пракса, то су веће шансе да судски поступак обезбеђује успешну и ефикасну заштиту запослених од незаконитог отказа.*

4. Кратак опис садржаја

Докторска дисертација је структурирана тако да поред уводних излагања садржи шест тематских целина, закључна разматрања, преглед коришћене литературе и прилог: упитник по коме је обављено истраживање.

1. Методолошко-хипотетички оквир истраживања
2. Извори права о престанку радног односа и заштити права запослених
3. Престанак радног односа у републици Србији
4. Судска заштита запослених од незаконитог отказа у републици Србији
5. Вансудска заштита права запослених од незаконитог отказа у републици Србији
6. Судска заштита запосленог од незаконитог отказа у упоредном праву
7. Резултати истраживања и њихова анализа
8. Закључна разматрања

У првом поглављу дат је свеобухватан методолошки оквир истраживања са формулацијом проблема истраживања; одређењем предмета истраживања и дефинисањем основних појмова; постављени су научни и друштвени циљеви који оправдавају истраживање; постављене су једна генерална хипотеза и четири помоћне хипотезе истраживања; дефинисан је начин истраживања.

У другом поглављу дат је теоријски оквир истраживања који обухвата међународне, регионалне и домаће правне изворе с тежиштем на указивању на хијерархију наведених извора.

Треће поглавље даје свеобухватан приказ материје престанка радног односа у Републици Србији.

Четврто поглавље приказује начин судске заштите запосленог у случају добијања отказа у Републици Србији. У овом делу се, поред процедуралних метода, даје и изузетно вредан приказ судских пресуда из материје отказа.

Пето поглавље презентује начине вансудске заштите у случајевима добијања незаконитог отказа у Републици Србији.

У шестом делу се даје упоредно-правна анализа материје отказа у земљама у окружењу, али и у земљама Европске уније.

Седми део садржи резултате спроведеног истраживања, приказ анализираних узорака испитаника и резултате који су добијени анализом постављених хипотеза.

Закључна разматрања дају сумирани преглед теоријских и емпиријских резултата истраживања. Указује се на то да право запосленог на заштиту од незаконитог отказа пред независним органом установљено је још Конвенцијом МОП-а број 158 о престанку радног односа на иницијативу послодавца која је инкорпорирана у национална законодавства. Независни органи којима се запослени може обратити су: арбитар/миритељ и суд. У свим разматраним земљама прописана је могућност обраћања арбитру/медијатору у циљу решавања насталог спора. Стране то могу учинити пре покретања судског поступка. У томе је најдаље отишла Ирска у којој (поред предвиђене двостепености у интерној заштити и обавезе запосленог да обавести послодавца о намери покретања спора) се спор - тужба ради поништаја решења послодавца као незаконитог износи пред Комисију за радне односе која настоји да спор реши или путем медијације или путем арбитра.

У овом делу докторске дисертације дају се и предлози за побољшање постојећих законских решења у циљу да се постигне боља и ефикаснија заштита запосленог у случају добијања незаконитог отказа.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Научни и друштвени допринос: Резултати истраживања указују на стање, карактеристике, предности, али и на недостатке и перспективе судске заштите запослених од незаконитог отказа у Републици Србији. С тим у вези, посебно су разматрани досадашњи донети реформе нашег законодавства у овој области, како би се њиховим поређењем с позитивним примерима из упоредне праксе утврдиле њихове евентуалне мањкавости и недоречености.

Осим наведеног, резултати истраживачког процеса доприносе и даљем обогаћивању радноправне теорије и праксе, у циљу даљег унапређивања система судске заштите запослених од незаконитог отказа. Добијени резултати могу се сматрати конкретним научним доприносом даљем развоју радноправне регулативе, теорије и праксе у предметној области. Самим тим, могли би корисно послужити и креаторима даљих промена прописа у тим областима у нашој земљи.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

Докторска дисертација под називом „СУДСКА ЗАШТИТА ЗАПОСЛЕНОГ ОД НЕЗАКОНИТОГ ОТКАЗА“, Поповић, Милан, Мирјана, мср урађена је у складу с одлуком о одобравању израде дисертације. Дисертација је прошла текст провере на софтверском програму за утврђивање аутентичности текста који је показао да је текст дисертације аутентично и оригинално дело кандидата подобно за јавну одбрану.

Кандидат је тему обрадио на 290 страна, при чему 274 стране чини излагање о проблему и предмету истраживања.

Тема је сложена и мултидисциплинарна и припада научној области друштвено - хуманистичких наука, научној области правних наука, ужој научној области јавноправних наука и тежишно научним дисциплинама радног права, службеничког права, а делом и управног права.

Тема докторске дисертације је методолошки коректно заснована, научно и друштвено оправдана због укупног значаја којег има *откриће и научно објашњење* веза и односа између приказа поступка отказа и судске заштите запосленог од незаконитог отказа у упоредном праву.

Тема докторске дисертације је веома актуелна јер се тиче области људских ресурса који су услов опстанка сваког привредног система и значајна је не само за радноправну, него и за управљачку регулативу, теорију и праксу. Тим пре, што је одговорност субјеката радног односа у тесној вези са системом управљања кадровима и њиховим психо-физичким потенцијалима у процесу рада. Без одговорних учесника радног процеса нема ни законитог поступања у поступку давања отказа и отпуштања запослених. Због свега тога, тим и таквим питањима научна мисао мора се стално бавити.

Дисертација је писана коректним језиком науке, јединственим и јасним стилем. Одабрана литература и извори су примерени потребама рада како по квалитету садржаја, тако и по обиму. Коришћени извори обезбедили су свеобухватну основу за битна закључивања о проблему и предмету истраживања, као и за доказивање постављених хипотеза.

Комисија за оцену завршног рада/докторске дисертације је, на основу свега изложеног, закључила да је докторска дисертација под називом „СУДСКА ЗАШТИТА ЗАПОСЛЕНОГ ОД НЕЗАКОНИТОГ ОТКАЗА“, оригинално и самостално научно дело кандидата, Поповић Мирјане, мср и да садржи наведене научне доприносе, те предлаже наставно-научном већу Правног факултета, Мегатренд универзитета да одобри њену јавну одбрану.

Место и датум:

Чланови Комисије за оцену подобности кандидата и теме докторске дисертације/уметничког пројекта

Проф. др Весна Балтезаревић, ментор,
Факултет за цивилно ваздухопловство,
Мегатренд универзитет, Београд

Проф. др Игор Вукоњански, члан
Правни факултет,
Мегатренд универзитет, Београд

Проф. др Радоје Брковић, члан
Правни факултет,
Универзитет Крагујевац, Београд
